

ŽIVLJENJE V BOŽJI NAVZOČNOSTI

Pogovori, zapiski in pisma
Nicolasa Hermana,
poznane pod redovnim imenom
brat Lovrenc od Vstajenja

S predgovorom
papeža Leona XIV.

Prevod iz hrvaščine
Karmel Mirna Peč
in
Primož Meglič

salve

PREDGOVOR

papeža Leona XIV.

Ta drobna knjiga postavlja v središče izkušnjo, bolje rečeno: vajo Božje navzočnosti, kakor jo je doživel in učil karmeličanski brat Lovrenc od Vstajenja, ki je živel v 17. stoletju. Kakor sem že imel priložnost povedati, je to – poleg spisov sv. Avgušтина in nekaterih drugih knjig – eno od besedil, ki so najbolj zaznamovala moje duhovno življenje in me oblikovala v razumevanju poti, po kateri je mogoče spoznavati in ljubiti Gospoda.

Pot, ki jo kaže brat Lovrenc, je hkrati preprosta in zahtevna. Preprosta, ker ne zahteva nič drugega kakor da se nenehno spominjamo Boga z drobnimi, neprekinjenimi dejanji hvale, molitve, prošnje in češčenja v vsakem dejanju in v vsaki misli, z obzorjem, v katerem je On sam izvir, središče in cilj. Zahtevna pa, ker je treba velika truda za to pot očiščevanja, askeze, odpovedi

in spreobrnjenja najglobljih plasti nas samih, našega uma in misli še bolj kakor naših dejanj. Prav o tem je pisal že sv. Pavel vernikom v Filipih: »To mislite v sebi, kar je tudi v Kristusu Jezusu.« (Flp 2,5) Z Bogom torej ne usklajujemo le drže in ravnanja, temveč tudi naše občutke in naše lastno notranje doživljanje. V tej notranjosti odkrivamo Njegovo navzočnost, ljubečo in gorečo navzočnost Boga, tako »drugačno«, in vendar domačo našemu srcu. Kakor piše sv. Avguštin: »Novi človek bo pel novo pesem.« (Govori 34,1)

Izkušnja zedinjenja z Bogom, ki jo brat Lovrenc na teh straneh opisuje kot osebni odnos, sestavljen iz srečanj in pogovorov, skrivanj in presenečenj, zaupljive in popolne izročenosti, spominja na izkušnje velikih mistikov, predvsem Terezije Avilske, ki je tudi sama pričala o tej domačnosti z Gospodom, ko je govorila o »Bogu med lonci in ponvami«. Vendar kaže pot, ki je dostopna vsem, prav zato, ker je preprosta in vsakdanja.

Kakor mnogi mistiki tudi brat Lovrenc govori z veliko ponižnostjo, a tudi s humorjem, saj dobro ve, da je vsaka zemeljska stvar, tudi najveličastnejša in najbolj dramatična, zelo majhna pred neskončno Gospodovo ljubeznijo. Tako lahko ironično reče, da ga je Bog »pretental«, kajti on, ki je morda nekoliko domišljavo vstopil v samostan, da bi se žrtvoval in strogo pokoril za grehe svoje mladosti, je tam namesto tega našel življenje, polno veselja.

Po poti, ki jo predlaga brat Lovrenc, se – kolikor bolj postaja Božja navzočnost domača in zaseda naš notra-

nji prostor – več a veselje, biti z Njim, bolj cvetijo milosti in duhovno bogastvo, celo vsakdanja opravila postanejo lahka in neobremenjujoča.

Pisma in pričevanja tega karmeličanskega samostanskega brata iz 17. stoletja, ki je z razsvetljeno vero preživel burne dogodke svojega časa, prav nič manj nasilnega od našega, so lahko v navdih in pomoč tudi nam, možem in ženam 3. tisočletja. Kažejo nam, da ni okoliščin, ki bi nas lahko ločile od Boga, kažejo, da vsako naše dejanje, vsaka naša zaposlitev in celo vsaka naša napaka dobijo neskončno vrednost, če jih živimo v Božji navzočnosti in jih nenehno darujemo Njemu.

Vso krščansko etiko res lahko strnemo v to, da se vedno znova spominjamo: Bog je navzoč, On je tukaj. Ta spomin – več kakor le preprost spomin, saj zajema tudi naše občutke in čustva – presega vsak moralizem in vsako zoženje evangelija na zgolj zbirko pravil, pokaže nam, da nam, kakor je Jezus obljubil, izkušnja zaupanja Bogu Očetu resnično že tukaj na zemlji povrača stokratno. Zaupati v Božjo navzočnost pomeni, doživljati predokus nebes.

Leon XIV.

Predgovor papeža Leona XIV. h knjigi karmeličana brata Lovrenca z naslovom *La pratica della presenza di Dio* je izšel pri založbi Libreria Editrice Vaticana (prev. Andrej Baligač).

PONUJENO DUŠI

Vse bolj spoznavam, da je za krščansko duhovno življenje izjemnega pomena nenehna povezanost z Bogom. Pavlova trditev: »v njem živimo, se gibljemo in smo« (Apd 17,28) je svetopisemska navdihnjena resnica, zato je res mogoče trajno doživljati Božjo navzočnost. Podobno vsebino izraža misel, da je treba vedno moliti in se nikoli ne naveličati (Lk 18,1; 1 Tes 5,17). Tudi pod pojmom »vedna molitev« razumemo to preprosto držo bivanja v Božji navzočnosti. Vse kaže: to naj bi bila povsem naravna in spontana človekova življenjska drža, a konkretno življenje potrjuje, da jo je v današnjih življenjskih razmerah težko, celo zelo težko doseči. Mnogo jih meni, da je to sploh nemogoče. Po mojem iskrenem prepričanju pa tudi v pastoralni skrbi za vernike premalo storimo, da bi jih uvedli v takšen slog življenja vere. Zato sem zelo hvaležen karmeličankam samostana v Mirni Peči in g. Primožu Megliču, ki so prevedli in slovenskemu bralcu in verniku v roke položili to dragoceno knjižico brata *Lovrenca od Vstajenja*, ki s svojim pričevanjem življenja v Božji navzočnosti z vso preprostostjo uči in bralca uvaja v to veliko skrivnost in milost. O njenem pomenu lepo pravi:

»Potrebno je, da smo vsi vsak dan, vsako uro prežeti z Božjo navzočnostjo. To je, da smo z Njim vedno in nenehno povezani. Ali ni neumnost, zanemarjati po-

govor in odnos z Bogom in biti namesto tega obremenjen s kakimi otročarijami in igricami? Če dušo napolni vzvišeno pojmovanje Boga in če se mu duša resnično preda, bo našla veliko radost.« Po tej radosti, sreči vsi hrepenimo. Človek je tako majhen, da si sreče ne more omogočiti sam; a tudi tako velik, da ga ne more nič drugega zadovoljiti kakor Bog sam. To radost imamo vsak trenutek »na dosegu duše«, a si jo tako redko »privoščimo«, mnogi sploh nikoli.

Brat Lovrenc v svojih pogovorih pokaže preprosto in edino možno pot, ki vodi do tega cilja: vse delati zaradi Boga in v Bogu: »V vsem sem se trudil, da sem deloval samo iz čiste ljubezni do Boga in zaradi nobene druge želje. Odkar sem kot gibalo svojega delovanja sprejel, da vse delam iz ljubezni do Boga, ne skrbim več, ali bom preklet ali zveličan. Od takrat se dobro počutim. Vesel sem že, če smem iz ljubezni do Boga pobrati eno samo slamico s tal. Od Boga ne zahtevam darov; iščem le Njega in nič drugega.« V nekem trenutku me je prešinila misel, da je to delo nekakšna zahodna različica *Pripovedi ruskega romarja*, ki govori o istem cilju človekovega življenja.

Naj bralca in premišljevalca vsega zapisanega v tej knjižici vodi Sveti Duh in ga privede v stanje, ko se bo mogla njegova duša povsem podariti Bogu in bo sprejela milost bivanja v Božji navzočnosti.

In Božji blagoslov bodi nad vsemi!

+ Marjan Turnšek
upokojeni mariborski nadškof

17. 2. 2025

Da bi bili z Bogom,
nam ni treba vedno v cerkev.
Vsak si lahko v svojem srcu postavi kapelico,
kamor se umakne,
da se tam ponižno, skromno
in v ljubezni pogovarja z Bogom.
Vsak človek lahko tako govori z Njim –
nekateri več, drugi manj.
On ve, koliko zmoremo. Začnimo torej!

brat Lovrenc

Pričujoča izdaja Pogovorov, zapisov in pisem Nicolasa Hermana ali brata Lovrenca od Vstajenja (1614–1691) je prirejena na podlagi izvirnih izdaj dveh spisov Nicolasa Hermana iz let 1692 in 1694.

MAXIMES SPIRITUELLES, fort utiles aux âmes pieuses, pour acquérir le présence de Dieu, recueillies de quelques Manuscrits du Frère Laurent de la Résurrection, Religieux Convers des Carmes Déchaussés, avec l'abrégé de la vie de l'Auteur et quelques Lettres qu'il a écrites à des personnes de piété (Pariz 1692).

LES MOEURS ET ENTRETIENS du Frère Laurent de la Résurrection, Religieux Carme déchaussé, avec la Pratique de l'Exercice de la présence de Dieu, tiré de ses Lettres (Châlons 1694).

BRAT LOVRENC OD VSTAJENJA - UČITELJ ŽIVLJENJA V IZKUŠNJI BOŽJE NAVZOČNOSTI

UVODNE PRIPOMBE K HRVAŠKI IZDAJI

1. O različnih izdajah in ponovno odkriti vrednosti

Dejstvo, da je bil karmeličan Nicolas Herman, z redovnim imenom brat Lovrenc od Vstajenja, v našem okolju skoraj popolnoma neznan in da v našem jeziku pred izidom te knjige (tristo let po njegovi smrti) nismo imeli nobenega njegovega spisa, bi moglo koga privedi do sklepa, da njegova duhovna misel najbrž ni pomembna. A to ne drži. Njegovi *Zapisi* so znani po vsem svetu in njegove duhovnosti ne cenijo samo med katoličani, ampak je zelo čislana tudi v ekumen-skem in medverskem prostoru in jo sprejemajo tudi krogi, prežeti s splošno sekularno miselnostjo.

Čeprav je bil brat Lovrenc javnosti, zlasti na Zahodu, poznan že takoj po smrti, so njegovo sporočilo pozneje v nekem smislu na novo odkrili. Po dveh izdajah (1692 in 1694), ki ju je opat De Beaufort objavil takoj po smrti brata Lovrenca, so izšle še druge izdaje v francoščini, v angleščini in v nemščini. Od-

kar je Španec Miguel de Molinos (1628–1696) sprožil kvietistično smer v duhovnosti, so bili spisi brata Lovrenca objavljeni še dvakrat: leta 1697 (Pariz) in leta 1699 (Köln). A treba je takoj omeniti, da brata Lovrenca tudi pozneje »kvietistične« in »pietistične« smeri niso posebej uporabljale pri poudarjanju svoje subjektivistične usmeritve: njegova duhovnost izvira iz varnih karmeličanskih temeljev in iz zanesljivih nauk Cerkve.

Slavni filozof in protestantski mistik Pierre Poiret (zagovornik Madame de Guyon) je leta 1710 pripravil novo izdajo Lovrenčevih spisov. Prva naslednja izdaja v francoščini je izšla šele leta 1934 v Parizu, uredil jo je Louis van den Bossche.

V Angliji so spise brata Lovrenca objavili večkrat (v letih 1724, 1741, 1755, 1824, 1855 in 1887), v različno naslovljenih izdajah.

Leta 1829 jih je v nemščino prevedel poznejši kölnski nadškof Clemens August baron von Droste zu Vischering, z naslovom *Življenje brata Lovrenca od Vstajenja*. Med nedavnimi nemškimi izdajami njegovih spisov je treba omeniti *Pravo veselje* (Nicolas Herman, *Die wahre Freude*, Zürich, 1969) in *Blizu si mi* (*Du bist mir nahe*, München, 1949, 1961, 1977, 1979) in *Zbrana dela brata Lovrenca od Vstajenja* (*Bruder Lorenz von der Auferstehung: Gesammelte Werke*), Dunaj, 2006 (2. izdaja).

Povedali smo že, da v svetu zanimanje za dela brata Lovrenca spet narašča. Vendar bralcu, ki pri njem hoče najti odgovore na osebna vprašanja, to najbrž ne bo veliko pomenilo. Ne bo pomislil, kakšno vrednost

imajo čedalje pogostejše izdaje knjige, po kateri segajo mladi in starejši, intelektualci in povprečno izobraženi. Ne bo ga ganilo niti to, da so spisi brata Lovrenca v Indiji ena od najbolj branih knjig Zahoda. Koliko knjig je razglašanih za »najbolj brane« in »najbolj priznane«, a ko jih preberemo, smo razočarani! Ne moremo se izogniti vprašanju: kaj toliko ljudi najde pri bratu Lovrencu, da ga tudi še po tristo letih z vznemirjenjem prebirajo? To vprašanje zagotovo zahteva kompleksen odgovor, a kljub temu se bomo tu omejili zgolj na omembo tistega, kar je najpomembnejše za razumevanje tega dejstva.

Na Zahodu (in to ne samo med verniki) narašča zanimanje za nastop mistične izkušnje kot protiutež vsakršnemu enostranskemu filozofskemu, znanstvenemu in tehnološkemu pozitivizmu.

Lovrenčev slog je preprost: bil je »navaden brat kuhar« in ni imel visoke izobrazbe. S svojim načinom pisanja torej nagovarja potrebe najširših slojev sodobne družbe. Poleg tega je bil Lovrenc človek, ki ni le iskal, ampak tudi našel popolno uresničitev in pokazal, da je v življenju mogoče doseči tisto, za kar mnogi mislijo, da je utopija ali metafora. Čeprav je živel v 17. stoletju, ne čutimo časovne razlike med njim in nami, kakor se to pogosto dogaja ob delih nekaterih drugih pisateljev. Preprost in neposreden slog, nobenih odvečnih besed in osredotočenost na bistveno nam dajejo občutek, da beremo delo sodobnega avtorja.

Teme svetovnonazorske odločitve in življenjske izpolnitve duhovne poti in kakovosti odnosa z Bogom so kljub svoji zgodovinski določenosti enako

pomembne za človeka v 17. kakor tudi za ljudi v 20. stoletju. Zato je brat Lovrenc od Vstajenja verski in duhovni pisatelj *par excellence*. Za agnostika in celo ateista je zgled notranje celovitosti, ki je ni mogoče opredeliti – in prav zato ustvarjalno vznemirja. Čeprav pušča svobodo izbire, kliče k temu, da na novo pretresemo svoja izhodišča. Ne glede na to, s kakšnimi merili ga presojamo, je to zgled, ki ga v vseh časih le redko najdemo in se civilizaciji nikoli ne posreči, popolnoma ga presnoviti ali celo preseči. Brat Lovrenc je duhovni učitelj presenetljivo širokih pogledov, človek velike ljubezni do Boga in do vsakega človeka. Svetnik je, ki ne potrebuje formalne kanonizacije, da bi ga mogel kdorkoli prepoznati kot svetega in bi hotel posnemati njegovo duhovnost in pobožnost.

2. Kdo je brat Lovrenc?

Nicolas Herman se je rodil leta 1614 v Heriminiju (danes Hériménil), v vasi z manj kakor petsto prebivalci, v Lotaringiji (danes francoska pokrajina Lorena), štiri kilometre od Lunevilla, v škofiji Toul.

Pobožni starši so mlademu Lovrencu dajali dober zgled, njegovo spreobrnjenje in poznejši redovni poklic sta bila v njem ukoreninjena že v otroštvu.

Kakor vsaka mladost je bila tudi njegova zelo burna. Preden se je odločil za vojaški poklic, je bil nekaj časa v službi pri blagajničarju gospodu de Fieubetu. To je bilo med znamenito tridesetletno vojno (1618–1648), v kateri je bil udeležen tudi Lovrenc. Nemci so ga ujeli, obtožili so ga, da je vohun, in ga obsodili na vislice. Mirno je izjavil, da so ga neupravičeno osu-

mili, a da se smrti ne boji, ker je njegova vest čista. Zaradi te naravnosti so mu verjeli in ga izpustili. V bitki pri Rambervillersu je bil leta 1635 hudo ranjen v nogo, zato je moral vojaško službo opustiti.

Zaradi poškodbe je ohromel. Ko so se mu rane zacelile, je v njem dozorel sklep, da se posveti Kristusu. Najprej je živel kot puščavnik, leta 1640 pa je vstopil v red bosonogih karmeličanov v Parizu. V noviciatu je zbujal pozornost z vztrajnostjo v molitvi in s češčenjem Božje Matere. Dogodek iz tega obdobja zelo dobro prikaže njegovo hladnokrvnost in mir, ki ga ni moglo nič skaliti. Eden od sobratov mu je omenil, kako razmišljajo, da bi ga odpustili iz samostana. Lovrenc je odgovoril:

»Sem v Božjih rokah. Bog bo z menoj naredil, kar mu je všeč. Ne prizadevam si ugajati ljudem, in če tukaj ne morem biti koristen Bogu, mu bom služil drugje.« Seveda ga niso odpustili. Redovne zaobljube je izrekel dne 14. avgusta 1642 in prevzel ime *frère Laurent de la Résurrection* – brat Lovrenc od Vstajenja.

3. Prebujenje, spreobrnjenje ali spreobračanje?

Vse tri pojme lahko najdemo v literaturi o bratu Lovrencu. Vsi trije so pravilni. *Prebujenje*: navadno imamo pred očmi osemnajstletnega Nicolasa in prizor z golim drevesom. *Spreobrnjenje*: ponavadi hoče beseda izraziti njegovo odločitev, da bo živel kot puščavnik, in nato, da vstopi v Karmel. *Spreobračanje*: tako lahko označimo celotno pot, ki ga je vodila od pode-

dovane otroške vere do zrele vere, utemeljene v njegovi lastni izkušnji navzočnosti Boga v njem.

Prvo resnično prebujenje in zavedanje Božje previdnosti je brat Lovrenc doživel kot osemnajstletnik. Ko je nekega zimskega dne opazil drevo brez listja in pomislil, da bo spomladi zacvetelo in nato obrodilo sadove, ga je prežela »globok občutek Božje previdnosti in vseomogočnosti«, kakor sam opisuje na začetku prvega pogovora. Ta izkušnja je pomembna za ves njegov duhovni razvoj, saj sam pravi, da se je takrat v njem razvnela velika ljubezen do Boga, in poudari:

»Tega dogodka nisem nikoli pozabil.«

V redovnem življenju mu ni šlo vse gladko. Sam pove, da je v prvih desetih letih veliko pretrpel, ker ga je mučilo preizpraševanje samega sebe. Bal se je, da je morda postal žrtev utvare, v molitvi ni našel veselja – »čutil se je prekletega«. Vendar molitve ni opustil in je ostal vnet v pobožnosti. Pozneje je to začetno trpljenje razumel kot *očiščevanje*, ki ga duša doživlja na poti k Bogu. To ga je privedlo do odločitve, da se popolnoma preda Božji volji. Ta odločitev je vse spremenila, in tako je stopil iz »temne noči« in se osvobodil vseh dvomov. V trenutkih navdiha je sklenil, da bo, če bo to Bogu všeč, vse življenje mirno prenašal vse trpljenje, strahove in muke. Od tedaj je vsaka nova bolečina dobila nov pomen: postala je vir veselja, ker je s tem, ko jo je prenašal, mogel Bogu izkazovati svojo ljubezen.